

to oneself; study, peruse; इत्येतन्मानवं शास्त्रं मृगुप्रोक्तं पठन् द्विजः Ms. 15. 126; 4. 98; नाक्षराणि पठता किमपाठि N. 5. 121. -3 To invoke (as a deity). -4 To cite, quote, mention (as in a book); एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं पुराणे यदि पठ्यते Mb. -5 To declare, describe, express; भार्या च परमो ह्यर्थः पुरुषस्येह पठ्यते; Mb. -6 To teach. -7 To learn from (with abl.). -Caus. (पाठयति-ते) 1 To cause to read aloud. -2 To teach, instruct; राजन् राजसुता न पाठयति माम् K. P. 10. -Desid. (पिपठिषति) To wish to recite &c. -With परि to mention, declare. (-Caus.) to teach; तौ सर्वविद्याः परिपाठितौ U. 2. सम्- to read, learn; वेदाङ्गानि च सर्वाणि कृष्णपक्षेषु संपठेत् Ms. 4. 98.

पठः Reading, reciting. -Comp. -मञ्जरी, -समञ्जरी N. of a Rāgini. -हंसिका N. of a Rāga.

पठकः A reader, reciter; a student; पठकाः पाठकाश्चैव ये चान्ये शास्त्रचिन्तकाः । सर्वे व्यसनिनो मूर्खा यः क्रियावान् स पण्डितः ॥ Mb. 3. 313. 10.

पठनम् [पठ्-ल्युट्] 1 Reading, reciting. -2 Mentioning. -3 Studying, perusing.

पठनीय a. 1 Fit to be read or studied. -2 Legible, readable.

पठिः f. Reading, studying, perusal.

पठित p. p. 1 Recited, repeated. -2 Studied, perused; प्रस्मृतः किमथवा पठितोऽपि N. 5. 121. -Comp. -सिद्ध a. effective on being merely recited.

पठितिः f. N. of a figure of speech.

पठितृ a. A Reader.

पङ्क्तीशम्, पङ्क्तिशम् A fetter (पादबन्धन); महासुहृयः सैन्धवः पङ्क्तीशशङ्करु संवृहेत् Bri. Up. 6. 1. 13.

पण् I. 1 Ā. (पणते, पणित) 1 To deal in, barter, purchase, buy; विततं वणिजापणोऽखिलं पणितुं यत्र जनेन वीक्ष्यते N. 2. 91. -2 To bargain, transact business. -3 To bet or stake at play (usually with gen. of the thing staked, but sometimes with acc.); प्राणानामपणिष्ठासौ Bk. 8. 121; पणस्व कृष्णां पाञ्चालीम् Mb. -4 To risk or hazard (a battle). -5 To win anything at play. -II. 1 Ā., 10 U. (पणते, पणायति-ते) कौटिभिः पणते नित्यं तस्य राष्ट्रे वणिगुजनः 1 To praise. -2 To honour; यक्षाश्चापि पणायन्ति तद्विभूतिं गृहे गृहे. -With वि to sell, barter; आभीरदेशे किल चन्द्रकान्तं त्रिभिर्वरादैर्विपणन्ति गोपाः Subhāṣ.

पणः 1 Playing with dice or for a stake. -2 A game played for a stake, bet, wager; सपणश्चेद्विवादः स्यात्तत्र हीनं तु दापयेत् Y. 2. 18; दमयन्त्याः पणः साधुर्वर्तताम् Mb. -3 The thing staked. -4 A condition, compact, agreement; संधिं करोतु भवतां वृषतिः पणेन Ve. 1. 15; 'a stipulation, treaty'; H. 4. 118, 119. -5 Wages, hire. -6 Reward. -7 A sum in coins or shells. -8 A particular coin equal in value to 80 cowries; अशीतिभिर्वराटकैः पण इत्याभिधीयते; ततोऽरिसैन्या-

दानीतान् सौवर्णान् राजतान् पणान् Śiva B. 23. 3. -9 Price. -10 Wealth, property; आरोपणेन पणमप्रतिकार्यमार्यैश्चैयम्बकस्य धनुषो यदि नाकरिष्यत् Mv. 1. 27. -11 A commodity for sale. -12 Business, transaction; निरस्य समयं सर्वे पणोऽस्माकं भविष्यति Mb. 3. 7. 9. -13 A shop. -14 A seller, vendor. -15 A distiller. -16 A house. -17 Expense of an expedition. -18 A handful of anything. -19 An epithet of Viṣṇu. -Comp. -अङ्गाना, -स्त्री a prostitute, harlot; शोभा हि पणस्त्रीणां सदृशजनसमाश्रयः कामः Mk. 8. 33. -अयः Acquisition of profit; न चोपलेभे वणिजां पणायान् Bk. 3. 27. -अपेणम् making an agreement, a contract. -कर्मन् n. A solemn contract; पणकर्मणा सहितान् अपसर्पान् Kau. A. 1. 14. -क्रिया Putting in a stake, contest for. -ग्रन्थिः a market, fair. -बन्धः 1 making a treaty of peace (संधि); पणबन्धमुखान् गुणानजः षडुपायुक्त समीक्ष्य तत्फलम् R. 8. 21; 10. 86. -2 an agreement, stipulation (यदि भवानिदं कुर्यात्तर्हीदमहं भवेत् दास्यामीति समयकरणं पणबन्धः Manoramā).

पणता, -त्वम् Price, value.

पणनम् [पण्-ल्युट्] 1 Bartering, purchasing. -2 Betting. -3 Sale. -4 Traffic.

पणसः An article of sale, a commodity.

पणया 1 Transaction, business, dealing. -2 A market-place. -3 Profits of a trade. -4 Gambling. -5 Praise.

पणायित a. 1 Praised. -2 Bought, sold, transacted &c.

पणायितृ m. A seller; Mā. 5.

पणिः f. A market. -m. 1 A miser, niggard. -2 An impious man, a thief (appearing as a Purohita); Bhāg. 5. 9. 15. -3 A bargainer; धरां रजःस्वभावेन पणयो ये च ताननु Bhāg. 3. 6. 28. -3 N. of a class of demons.

पणिक a. Consisting of 50 Paṇas (as fine).

पणित p. p. 1 Transacted (as business). -2 Betted; see पण्. -तम् A bet, wager.

पणितृ m. A trader, dealer.

पण्य a. [पण्-कर्मणि यत्] 1 Saleable, vendible. -2 To be transacted. -पयः 1 A ware, an article, a commodity; पूराबभासे विपणिस्थपण्या R. 16. 41; पण्यानां गान्धिकं पण्यम् Pt. 1. 13; सौभाग्यपण्याकरः Mk. 8. 38; Ms. 5. 129; M. 1. 17; Y. 2. 245. -2 Trade, business. -3 Price; महता पुण्यपण्येन कौतेयं कायनौस्त्वया Śānti. 3. 1. -Comp. -अङ्गाना, -योषित् f., -विलासिनी, -स्त्री f. a harlot, a courtesan; पण्यस्त्रीषु विवेककल्पलतिकाशस्त्रीषु रज्येत कः Bh. 1. 90; Me. 25. -अजिरम् a market. -आजीवः a trader. -आजीवकम् a market, fair. -जनः a trader. -दासी a hired female servant. -पतिः a great merchant. -पत्तनम् a market town; पण्यपत्तनानि च निवेशयेत् Kau. A. 2. 1. 19. -परिणीता a concubine. -फलत्वम् prosperity or profit in